

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет української філології та журналістики
Кафедра історії української літератури та компаративістики

Дипломна робота
магістра

з теми:

**«ЖІНОЧА» ПРОЗА У ТВОРЧОСТІ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ ТА В
АНГЛІЙСЬКІЙ РОМАНІСТИЦІ XIX СТ.: КОМПАРАТИВНИЙ АСПЕКТ**

Виконала: студентка Укр1-М19 групи
спеціальності 014 Середня освіта
(Українська мова і література)
Гончарова Людмила Павлівна

Керівник: Починок Л.І., кандидат
філологічних наук, професор кафедри історії
української літератури та компаративістики

Рецензент: Шулик П.Л., кандидат
філологічних наук, доцент кафедри
германських мов і зарубіжної літератури

Кам'янець-Подільський – 2020 р.

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. «Жіноча» проза в літературі та критиці	8
1.1. Історико-літературознавчий аспект поняття «жіноча» проза	8
1.2. Постаті Ольги Кобилянської та Джейн Остін в осмисленні літературно-критичної думки	255
Розділ 2. Ольга Кобилянська – перший «жіночий голос» модерної української літератури	388
2.1. Життєтворчість Ольги Кобилянської та формування світогляду письменниці	388
2.2. Повісті «Людина» і «Царівна» як відображення феміністичних позицій Ольги Кобилянської	522
Розділ 3. Джейн Остін та її творчість як нове явище в англійській літературі	677
3.1. Становлення «першої леді» англійської літератури	677
3.2. Емансипаційні тенденції жіночих образів у романах Джейн Остін «Гордість та упередження» й «Емма»	81
Висновки	1011
Список використаних джерел	1066

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Історія розвитку літератури будь-якої країни світу наповнена переважно чоловічими іменами, тому жінки, що змогли увіковічнити своє ім'я у літературному процесі, завжди привертають увагу літературознавців і читачів. Світоглядно-культурні засади, що відбилися у творчості авторок дають змогу простежити становлення жінки як письменниці, виражають особливості суспільного становища жінок, їх взаємодію з чоловіками, досвід та уявлення про світ.

Жіноча література бере свій початок ще з часів Давньої Греції, але особливої популярності і поширеності вона набула з кінця XIX століття, що безпосередньо пов'язано з емансипаційними тенденціями та феміністичним рухом, який розширив можливості жінки, зокрема і щодо письменницької діяльності. Фемінізм породив також феміністичні дослідження літератури, що сприяло зародженню окремого напрямку літературної критики – феміністичної. Попри численні дослідження і наукові пошуки, поняття жіночої літератури, і пов'язані з ним жіноча проза, лірика, драматургія, жіноче письмо, жіноча мова, досі потребують чітких визначень і окреслень. Тому й сьогодні жіноча література перебуває в колі найбільш актуальних зацікавлень критиків та літературознавців.

Як і будь-яка література, жіноча творчість відбиває особливості того часопростору, в суспільно-культурній сфері якого перебуває авторка твору. Однією з найбільш розвинутих справедливо вважається британська жіноча література, що першою відгукнулася на суспільно-історичні зміни світу у XIX столітті. Так, імена Джейн Остін, Емілі та Шарлотти Бронте, Джордж Еліот є відомими не тільки в Британії, а й в усьому світі. Український літературний процес також зреагував на світові зміни і, починаючи з середини XIX віку, поповнився іменами і творами таких письменниць, як Марко Вовчок, Ганна Барвінок, Олена Пчілка, Леся Українка, О. Кобилянська, Є. Ярошинська, Х. Алчевська, Л. Старицька-Черняхівська та ін.

Історія питання. Вітчизняне літературознавство, що виявило зацікавлення особливостями жіночої літератури у 1990-х роках ХХ та на початку ХХІ ст., представлене іменами С. Павличко [89–91], Т. Гундорової [27–29], В. Агеєвої [1–3], Н. Зборовської [42–43], М. Моклиці [81–82], Л. Таран [112], Т. Тебешевської-Качак [113], С. Філоненко [124–126] та ін.

Життєтворчість Ольги Кобилянської здобулась на увагу та осмислення у літературно-критичних студіях, ще починаючи від її сучасників і є актуальною до сьогодні. Предметом феміністичних досліджень постать і літературна спадщина буковинської письменниці стала з другої половини ХХ століття, найбільш ґрунтовні з них належать О. Бабишкіну [4–5], Н. Томашуку [116], Ф. Погребеннику [98], В. Вознюку [15–16], М. Павлишину [92] та іншим літературознавцям.

Дослідження біографії і творчого доробку Джейн Остін, хоч і почались ще за життя письменниці, проте широко розвинулись після 20-х рр. ХХ ст., це, зокрема, праці В. Скотта [108], В. Вулф [18], В. С. Моема [83], А. Кеттла [48], В. Набокова [84], А. Палій [94–97] та інших дослідників. В українському літературознавстві постать британської письменниці здобулась на увагу таких дослідників, як А. Белікова [9], І. Вайнорене [14], Н. Любарець [70], І. Яковенко-Єременко [140–141], Т. Цилюрик [132], Я. Бистров і В. Шуляр [10] та інших літературознавців. Проте великих ґрунтовних праць про «першу леді» англійської літератури у вітчизняній літературно-критичній думці знаходимо небагато [138].

Компаративне омислення британського й українського літературних процесів у сфері жіночого письменства здійснено також недостатньо. Головним чином це дослідження, що порівнюють творчість деяких письменниць (Е. Гаскелл та О. Кобилянської [119–121], А. Картер, О. Забужко [110]). Щодо порівняння творчості Ольги Кобилянської та Джейн Остін знаходимо лише невелику розвідку І. Діяконович «До жіночого питання в романах Дж. Остін та повістях Ольги Кобилянської» [33].

Отож, *актуальність* теми нашого дослідження полягає в тому, що

сучасне вітчизняне літературознавство й досі потребує ґрунтовних розвідок щодо компаративного осмислення творчості Джейн Остін та Ольги Кобилянської в контексті жіночої літератури.

Об'єкт дослідження – жіноча література в британському й українському літературних процесах як логічне продовження культурного феномену феміністичного руху.

Предмет дослідження – повісті Ольги Кобилянської («Людина», «Царівна») та романи Джейн Остін («Гордість та упередження», «Емма»), зокрема вираження світоглядно-культурних емансипаційних ідей у творчості письменниць.

Мета дослідження – виявити спільні та відмінні емансипаційні тенденції в повістях Ольги Кобилянської та романах Джейн Остін й узагальнити особливості становлення жіночої творчості в українському та британському літературних дискурсах.

Визначена мета передбачає виконання таких **завдань**:

- простежити умови виникнення феномену жіночої літературної творчості як особливого виразника емансипаційних тенденцій у суспільно-культурному розвитку людства;
- з'ясувати відмінності понять «жіноча література» і «жіноча проза», звернувши увагу на феміністичні та гендерні студії в літературознавстві;
- дослідити зв'язки світового феміністичного руху й літературних процесів Британії та України;
- окреслити суспільно-культурні особливості історичних періодів життєдіяльності Джейн Остін та Ольги Кобилянської;
- проаналізувати сприйняття літературно-критичною думкою постатей британської та української письменниць від початку їхньої творчості до сьогодні;
- простежити вираження емансипаційних тенденцій епохи і світоглядних позицій О. Кобилянської та Дж. Остін у їхніх творах;
- дослідити характери головних героїнь обраних романів і повістей як

- виразниць суспільно-історичних явищ та культурних процесів;
- порівняти творчість Дж. Остін та О. Кобилянської з метою виявлення особливостей становлення жіночої творчості в українському та британському літературних дискурсах.

Методи дослідження. Для дослідження обраної теми обрано методи, які сприяли реалізації визначених завдань і досягнення поставленої мети. Такими методами є: *культурно-історичний*, який було використано для окреслення особливостей розвитку суспільства і культури у тих часових проміжках, в яких жили письменниці; *біографічний*, що допоміг глибше осмислити життєдіяльність та простежити формування світоглядних переконань Джейн Остін та Ольги Кобилянської; *історико-літературний*, що дозволив окреслити місце та значення творчого спадку Дж. Остін та О. Кобилянської у британському й українському літературних процесах, а також висвітлити становлення літературно-критичної думки про творчість письменниць від початку їхньої діяльності до сьогодення; *типологічний*, специфічність якого дала змогу проаналізувати найбільш важливі в аспекті вираження емансипаційних тенденцій жіночі образи у творчості англійської та української белетристок; *компаративний*, що став основою для порівняння культурно-історичних особливостей українського і британського часопростору в жіночій прозі на прикладі творів Ольги Кобилянської та Джейн Остін.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть бути використані при підготовці навчальних курсів і спецсеминарів з теорії та історії української і зарубіжної літератури у закладах вищої освіти, при створенні навчальних посібників, при проведенні спецкурсів та факультативів, а також при написанні курсових і дипломних робіт.

Апробація результатів дослідження. Дипломну роботу обговорено на засіданні кафедри історії української літератури та компаративістики. Результати дослідження апробовано шляхом виголошення доповідей «Українська та британська жіноча проза (на прикладі творчості Ольги Кобилянської та Джейн Остін)» на II Міжнародній науково-практичній

конференції студентів і молодих науковців «Україністика: нові імена в науці», проведеної на базі Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» й Інституту неоліології Університету Марії Кюрі-Склодовської в м. Люблін (22–23 квітня 2020 року), «Повісті “Людина” і “Царівна” як відображення феміністичного світогляду Ольги Кобилянської» на Міжнародній студентсько-докторській конференції Спільні шляхи «Гуманісти про людину» (Університет Марії Кюрі-Склодовської, 21–22 вересня 2020 року, м. Люблін), «Біблійно-феміністичне осмислення ролі жінки у творчості Ольги Кобилянської» на Всеукраїнській науковій конференції «Традиції Івана Огієнка у світлі вітчизняної науки» (м. Кам’янець-Подільський, 22 жовтня 2020 року), «“Жіноча” проза у творчості О. Кобилянської та англійській романістиці ХІХ ст.: компаративний аспект» на звітній науковій конференції студентів і магістрантів Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка за підсумками НДР у 2019–2020 н.р. (м. Кам’янець-Подільський, 23–24 вересня 2020 року).

Публікації. За результатами дослідження подано до друку та опубліковано в наукових збірниках статті: Українська та британська жіноча проза (на прикладі творчості Ольги Кобилянської та Джейн Остін. *Україністика: нові імена в науці: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих науковців* (Бахмут, 22–23 квітня 2020 року, Горлівський інститут іноземних мов). Бахмут: ГПМ, 2020. С. 57–60; «Жіноча» проза у творчості О. Кобилянської та англійській романістиці ХІХ ст. *Збірник наукових праць студентів та магістрантів Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Кам’янець-Подільський: Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2020. Вип. 15.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел (141 позиція). Загальний обсяг дослідження – 116 сторінок, з яких 105 сторінок – основний текст роботи.

ВИСНОВКИ

Жіноча література як окрема літературна категорія є предметом постійних зацікавлень не тільки дослідників, а й читачів. Вона привертає увагу перш за все завдяки авторству, особливій тематиці і системі образів. Окремим різновидом є жіноча проза, яка вважається найкращою для втілення досвіду і світогляду письменниць. Саме в прозових жанрах жінки виявляють своє мистецтво письма найчастіше.

Розвиток жіночої літературної творчості пов'язаний безпосередньо з емансипаційними тенденціями та феміністичним рухом, як суспільно-культурними й історичними явищами. Власне, можливість писати жінки найбільшою мірою здобули після повномасштабного розгортання руху за права жінок, а отже, феміністичний рух став основою для розширення практики залучення жінок до літератури.

Паралельно з цим процесом розвивалась феміністична критика, об'єктом якої стала жіноча творчість та її рецепції. Загалом феміністичні студії поділяються на європейську (її ще розділяють на французьку й англійську) та американську критичні школи. Теоретико-методологічною базою феміністичної критики є праці В. Вулф, С. де Бовуар, Г. Сіксу, К. Міллет, Е. Шовалтер та ін. На сучасному етапі у світовому літературному процесі виявляється тенденція до збільшення кількості письменниць, що стає основою для подальших феміністичних досліджень.

Появі української жіночої літератури також сприяли суспільно-історичні зміни. Оскільки вітчизняний літературний процес віддавна зазнавав європейських впливів, то рух за права жінок знайшов відгук і в українському суспільстві. Найяскравіші явища в культурно-мистецькому і суспільному житті на українських теренах відбувалися на межі XIX–XX століть. Однак, починаючи з 1920-х років, емансипаційні процеси були призупинені комуністичним режимом. І лише наприкінці XX віку феміністичні ідеї було

знову повернуто у вітчизняну культуру й літературно-критичну думку провідними літературознавцями та письменниками. Наслідком цього стало переосмислення жіночої творчості в українському літературному процесі. На сучасному етапі існує чимало можливостей для розширення тематики й проблематики феміністичних студій, оскільки доба постмодерну представлена творчістю широкого кола українських письменниць.

Ольга Кобилянська увійшла в історію української культури й літератури як яскрава представниця модерністської естетики, що сформувалась на межі віків у руслі західноєвропейських впливів. Письменницю справедливо вважають однією з основоположниць літератури феміністичної тематики, оскільки О. Кобилянська у своїй творчості виразила нові ідеї та суспільні віяння, зокрема й питання жіночої емансипації.

Життя письменниці припадає на епоху змін, що сприяє відображенню в її творчості нових типів характерів, серед яких і «нова жінка». Упродовж усього свого життя О. Кобилянська поділяла емансипаційні погляди, тому не дивно, що кожна її героїня як цілісний самостійний характер заслуговує бути почутою.

Джейн Остін, у свою чергу, називають «першою леді» англійської літератури, тому що її творчість стала якісно новим явищем англійського літературного процесу. Посилений інтерес до постаті письменниці викликають мало відомі обставини її життя. Зазвичай саме творча спадщина стає основою для трактування особи міс Остін, тому часто вдаються до порівняння письменниці з героїнями її романів. Адже саме жіночі образи, створені британською письменницею, дають змогу глибше дослідити її життєтворчість.

Хоча творчий доробок Джейн Остін і невеликий, проте шість її завершених романів вважаються класикою не тільки англійської, а й світової літератури. Найкращим серед них вважається роман «Гордість та упередження», а образ головної героїні Елізабет Беннет, на нашу думку, є одним з найбільш значимих серед доробку Джейн Остін. У творах британської письменниці, що були створені на межі XVIII–XIX століть можна простежити ранньоемансипаційні тенденції в літературі, про що свідчить тематика і

проблематика, а також система образів романів.

Порівнюючи долі Ольги Кобилянської та Джейн Остін, доходимо висновку про певну схожість життєвих обставин обох письменниць. Родини Остінів і Кобилянських належали до середнього класу, а голови обох сімей мали дворянське походження. Сім'ї і британської, й української письменниць були багатодітними, тому основну увагу, згідно суспільних традицій, зосереджували на освіті синів. Обидві письменниці були молодшими серед двох дочок у родині, офіційно отримали лише початкову освіту. І Джейн, і Ольга щиро любили й поважали своїх братів, які допомагали сестрам зі здобуттям домашньої освіти (привозили книги, залучали до власних захоплень). Джейн Остін була дуже близькою зі старшою сестрою Кассандрою, а Ольга Кобилянська – з сестрою Євгенією. Обидві письменниці пережили сильне романтичне захоплення, але лишилися незаміжніми. В літературній творчості української і британської письменниць також знаходимо як ряд подібностей, так і суттєві відмінності.

Спільні риси у творчості Ольги Кобилянської та Джейн Остін:

- були одними з перших представниць жіночого письменства у літературі своїх країн, чим порушили загальноприйняті норми щодо розподілу сфер життя на суто чоловічі і суто жіночі;
- обидві жили на межі століть у часи важливих суспільно-історичних змін, що відбилось у творчості – Джейн Остін на межі XVIII–XIX століть, Ольга Кобилянська – XIX–XX віків;
- у творчості обох белетристок простежуються емансипаційні тенденції, що найбільшою мірою виявляються в характерах головних героїнь їхніх творів;
- суспільство в аналізованих повістях і романах зображено як традиційне для описуваної епохи й території;
- головні жіночі характери творів протиставляються традиційним уявленням про роль і місце жінки в суспільстві, виявляють себе як нетипові, нові для своїх культурно-історичних та літературних дискурсів;
- обранці головних героїнь підтримують їх прагнення до самодостатності та

цінують їх як рівних собі;

- пройшовши ряд випробувань, головні героїні здебільшого здобувають омріяне щастя.

Відмінні риси у творчості української і британської письменниць:

- Джейн Остін залишала свої твори анонімними, тоді як Ольга Кобилянська підписувала кожен свій твір власним іменем;
- публікацією творів міс Остін займався її батько і брати, а О. Кобилянська самостійно клопоталась про видання своїх творів;
- літературний талант Джейн Остін знайшов підтримку у її рідних, натомість Ольга Кобилянська змушена була приховувати свої перші письменницькі спроби;
- емансипаційні настрої в романах Джейн Остін виражені більш помірковано, ніж у повістях Ольги Кобилянської, зокрема, героїні англійської белетристики націлені виключно на шлюб за рівних умов (Елізабет Беннет, Емма Вудхаус), тоді як жіночі персонажі української письменниці прагнуть розширити межі свого побутування суспільними сферами життя, зокрема й літературною творчістю (Олена Ляуфлер, Наталка Веркович);
- героїні аналізованих романів Джейн Остін знаходять повну або часткову підтримку своїх поглядів у родині (батько й сестра Елізи Беннет, батько й гувернантка Емми Вудхаус), тоді як героїні повістей Ольги Кобилянської змушені самостійно відстоювати власні переконання (Олена Ляуфлер позбавлена будь-якої підтримки чи розуміння з боку родини, а Наталка Веркович – сирота, яку не здатен захистити навіть рідний дядько);
- у повісті О. Кобилянської «Людина» Олена Ляуфлер заради порятунку близької їй по духу сестри Ірини виходить заміж за нелюбого чоловіка, тоді як у романі Джейн Остін «Гордість та упередження» Елізабет Беннет відмовляється від шлюбу зі спадкоємцем родинного маєтку;
- героїні «Царівни» та «Емми» належать до різних соціальних станів, що дозволяє порівняти проблеми самореалізації жінки відповідно до класової приналежності;

- прагнення до самоствердження та реалізації героїнь британської та української письменниць виявляється у різних життєвих сферах, що пояснюється їхньою приналежністю до різних історичних періодів, оскільки життєтворчість Джейн Остін передувала поширенню емансипаційних процесів, а Ольга Кобилянська жила в епоху масштабного розгортання феміністичного руху;
- самореалізація героїнь О. Кобилянської виявляється в особистій і творчій сферах життя, а Дж. Остін – тільки в особистій.

Попри те, можемо стверджувати, що, незалежно від суспільних та культурно-історичних відмінностей епох, в яких розвивався письменницький талант О. Кобилянської та Дж. Остін, ідеї фемінізму відіграють визначальну роль у життєтворчості як української, так і англійської письменниць, що є яскравими представницями початкового етапу розвитку жіночої белетристики в українському та британському літературних дискурсах.

Перспективу подальших студій вбачаємо у дослідженні взаємозв'язку особистого досвіду письменниць з їх літературною творчістю та у порівняльному аналізі проблематики і характерів не задіяних у роботі творів О. Кобилянської та Дж. Остін, а також творчої спадщини інших представниць української та британської жіночої белетристики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агеєва В. Гендерна літературна теорія і критика. *Основи теорії гендеру*: навч. посібник. Київ: «К.І.С.», 2004. С. 426–445.
2. Агеєва В. Жіночий простір. *Магістеріум. Літературознавчі студії*. 2002. Вип. 8. С. 3–9.
3. Агеєва В. Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму: монографія. Київ: Факт, 2003. 320 с.
4. Бабишкін О. Ольга Кобилянська (1863–1942). *Ольга Кобилянська. Вибрані твори в трьох томах* / упоряд. Бабишкін О. Київ: Державне вид-во худ. літ., 1952. Т. 1: Людина. Оповідання. С. 5–36.
5. Бабишкін О. Ольга Кобилянська: Нарис про життя і творчість. Львів: Кн.-журн. вид-во, 1963. 192 с.
6. Базів Л. М. Материнський дискурс у мегатексті Ольги Кобилянської. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2013. № 4 (263). Ч. II. С. 114–121.
7. Баркова И. А. Своеобразный феномен героини романа «Доводы рассудка» в прозе Джейн Остин. *Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. Филологические науки*. 2016. № 6–4. С. 20–22.
8. Бегматова С. М. Феминистские мотивы в романах Джейн Остин. *Вестник науки и образования*. 2020. № 14 (92). Часть 2. С. 34–36.
9. Белікова А. О. Джейн Остин як родоначальниця класичного дамського роману. *Сучасна філологія: теорія і практика*: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18–19 березня 2016 року). Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2016. С. 49–53.
10. Бистров Я. В., Шуляр С. Р. Інтерпретація гендерних стереотипів у тексті роману Джейн Остин «Гордість та упередження». *Вісник Запорізького національного університету*: зб. наук. статей. *Філологічні науки*. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2009. № 2. С. 8–11.
11. Біберова Г. Незнайома чи ігнорована? Жіноча доля жіночої прози в Україні. *Слово і Час*. 2006. № 11. С. 87–88.
12. Білоцерковець А. Ю. «Жіноча література» як об'єкт феміністичної літературної критики. *Держава та регіони. Серія: Гуманітарні науки*. 2013. № 2–3 (33–34). С. 25–29.
13. Боярська Л. Професія і влада: феміністична література кінця ХІХ – початку ХХ ст. про шляхи та небезпеки жіночого самовияву. *Образ*. 2016. Вип. 2. С. 104–112.
14. Вайнорене І. Герої Джейн Остин у дискурсі сучасної англійської прози (досвід літературного аналізу роману «Три дами Вейсманн з Вестпорту»). *Наукові записки ВПУ. Лінгвістика тексту. Стилістичні та*

контекстуальні вияви лексичних і граматичних одиниць. 2015. Вип. IV. С. 228–231.

15. Вознюк В. Ольга Кобилянська. Київ: НБУ ім. Ярослава Мудрого, 2019. 160 с. URL: <https://elib.nlu.org.ua/view.html?&id=10683> (дата звернення: 14.08.20).

16. Вознюк В. О. Про Ольгу Кобилянську: Нові матеріали; Роздуми; Знахідки. Київ: Дніпро, 1983. 183 с.

17. Вулф В. Власний простір / перекл. Ярослав Чердаклі. Київ: Альтернативи, 1999. 111 с.

18. Вулф В. Джейн Остен. URL: <http://www.apropospage.ru/person/vulf/v8.html> (дата звернення: 10.09.20).

19. Вулф В. Жінки та розповідна література. *Незалежний культурологічний часопис «І»*. 2000. № 17. С. 78–86.

20. Герасименко Н. Жіноча література: чи справді «рожева»? *Слово і Час*. 2015. № 3. С. 56–69.

21. Гладун Д. Стильовий синкретизм в українській літературі кінця ХІХ–початку ХХ століть. Галерея мініатюр Ольги Кобилянської. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2014. Випуск 732–733: Слов'янська філологія. С. 94–100.

22. Гнатчук О. Робота жіночих товариств Буковини зі збереження народних традицій. *Науковий вісник Чернівецького університету*: зб. наук. праць. Серія: *Філософія*. 2011. Вип. 563–564. С. 250–253.

23. Гончаренко Б. Ідеї жіночої емансипації в українській та польській літературах другої половини ХІХ ст. *Київські полоністичні студії*. 2013. Т. 22. С. 250–256.

24. Горбач А.-Г. Ольга Кобилянська і німецька культура. *Наукові записки Укр. тех.-госп. ін-ту*. Мюнхен, 1969. Т. 19. С. 43–61.

25. Грушевський М. «Царівна». Оповідання Ольги Кобилянської. *Твори: у 50 т.* / редкол.: П. Сохань (голов. ред.), І. Гирич та ін. Львів: Світ, 2002. Т. 11: Серія «Літературно-критичні та художні твори»: Літературно-критичні праці (1883–1931). С. 277–281.

26. Гуляк А. Мала проза Ольги Кобилянської: проблеми сучасної наукової рецепції. *Питання літературознавства*. Випуск 76. С. 45–51.

27. Гундорова Т. Жінка і дзеркало. *Незалежний культурологічний часопис «І»*. 2000. № 17. С. 87–94.

28. Гундорова Т. Ольга Кобилянська contra Ніцше, або Народження жінки з духу природи. *Гендер і культура: зб. статей* / упоряд.: В. Агеєва, С. Оксамитна. Київ: Факт, 2001. С. 34–52.

29. Гундорова Т. *Femina melancholica*. Стаття і Культура в гендерній утопії Ольги Кобилянської: монографія. Київ: Критика, 2002. 574 с.
30. Демченко І. Особливості поетики Ольги Кобилянської: автореф. дис.... канд. філол. наук. 10.01.01 / Запорізький держ. ун-т. Запоріжжя, 1999. 20 с.
31. Денисенко М. «...Бути собі ціллю!» (феміністична проблематика прози Ольги Кобилянської). *Слово і час*. 1997. № 5–6. С. 48–52.
32. Джейн Остин: жизнь и творчество: сб. материалов. Литературный клуб «Дамские забавы». Москва, 2004–2006. URL: <http://www.apropospage.ru/osten/ost1.html> (дата звернення: 10.09.20).
33. Діяконович І. М. До жіночого питання в романах Дж. Остин та повістях Ольги Кобилянської. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2010. Вип. 23. С. 56–59.
34. Егоренкова Л. А., Палий А. А. Авторский комментарий в романе Джейн Остин «Гордость и предубеждение». *Гуманитарные исследования*. 2014. № 1 (2). С. 40–43.
35. Еміріл'ясова С. С. Про необхідність руйнування стереотипів: гендерний аспект. *Вісник Запорізького національного університету*: зб. наук. статей. *Філологічні науки*. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2009. № 2. С. 21–24.
36. Ерофеева Н. Е., Тимошенко Ю. В. «Женский мир» Джейн Остен. *Проблемы истории, филологии, культуры*. Москва, 2008. Вып. 19. С. 125–134.
37. Єфремов С. О. В поисках новой красоты. *Літературно-критичні статті*. Київ: Дніпро, 1993. С. 48–121.
38. Жаркова Р. Перед дзеркалом свого письма: самопрезентація жінки в українській прозі fin de siècle (експозиція проблеми). *Вісник Черкаського університету*. Серія: *Філологічні науки*. 2013. № 5 (258). С. 113–116.
39. Жаркова Р. Є. Позбавляючи цноти читача (і/чи) себе: фемінна сексуальність як спосіб саморепрезентації у жіночому письмі модерну (на матеріалі текстів Ольги Кобилянської, Лесі Українки та Уляни Кравченко). *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. Серія: *Філологія. Літературознавство*. Том 231. Вип. 219. С. 43–47.
40. Жаркова Р. Самотній політ через море: шлях жіночого письма до літературного [чоловічого] канону (на матеріалі нарису Ольги Кобилянської «Через море»). *Житомирські літературознавчі студії*. 2013. Вип. 7. С. 232–239.

41. Задорожна С. Жінка в літературі і феміністичний рух в Україні. *Мова і культура*. 2014. Вип. 17. Т. 1. С. 466–470.
42. Зборовська Н. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури: монографія. Київ: Академвидав, 2006. 504 с.
43. Зборовська Н. Меланхолійна прелюдія до «поважної» творчості О. Кобилянської. *Зборовська Н. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури*. Київ: Академвидав, 2006. С. 243–259.
44. Иванов Е. М. Психологізм в романе Джейн Остин «Гордость и предубеждение». *Молодой учёный*. 2017. Февраль. № 5 (139). С. 417–419.
45. Ільків А. Ольга Кобилянська в листах Остапа Луцького. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Літературознавство*. 2014. № 19. С. 38–43.
46. Катермина В., Прима А. Гендерные доминанты в творчестве Джейн Остин (на материале романа «Гордость и предубеждение»). *Вопросы теории и практики. Филологические науки*. Тамбов: Грамота, 2015. № 11 (53): в 3 ч. Ч. II. С. 73–76.
47. Кейван І. Центральність маргіналів Ольги Кобилянської. *Науковий вісник Чернівецького університету. Слов'янська філологія*. Чернівці: Книги – XXI, 2004. Вип. 216–217. С. 47–50.
48. Кеттл А. Джейн Остин «Эмма» (1816). URL: <http://19v-euro-lit.niv.ru/19v-euro-lit/articles-eng/kettl-dzhejn-ostin-emma.htm> (дата звернення: 27.10.2020).
49. Кирилюк С. Жінка з чорним знаком в українській прозі FIN DE SIÈCLE (на матеріалі прози Ольги Кобилянської). *«Біблія і культура»*. 2009. № 11. С. 178–183.
50. Кирилюк С. Ольга Кобилянська і світова література. Чернівці: Рута, 2002. 176 с.
51. Кирилюк С. Персони й тіні творчої особистості в прозі Ольги Кобилянської. *Науковий вісник Чернівецького університету. Слов'янська філологія*. Чернівці: Рута, 2008. Вип. 394–398. С. 212–219.
52. Кобилянська О. Автобіографія [1903 р.]. *Ольга Кобилянська. Твори в трьох томах* / упоряд. Бабишкін О. Київ: Державне вид-во худ. літ., 1956. Т. 3: 1911–1941. С. 546–550.
53. Кобилянська О. Автобіографія [1927 р.]. *Ольга Кобилянська. Твори в трьох томах* / упоряд. Бабишкін О. Київ: Державне вид-во худ. літ., 1956. Т. 3: 1911–1941. С. 567–572.
54. Кобилянська О. Вибрані твори в трьох томах. / упоряд. Бабишкін О. Київ: Державне вид-во худ. літ., 1952. Т. 1: Людина. Оповідання. 294 с.

55. Кобилянська О. Дещо про ідею жіночого руху. *Ольга Кобилянська. Вибрані твори в трьох томах* / упоряд. Бабишкін О. Київ: Державне вид-во худ. літ., 1952. Т. 1: Людина. Оповідання. С. 277–283.

56. Кобилянська О. Др. Софія Окуневська-Морачевська. *Ольга Кобилянська. Твори в трьох томах* / упоряд. Бабишкін О. Київ: Державне вид-во худ. літ., 1956. Т. 3: 1911–1941. С. 575–577.

57. Кобилянська О. Про себе саму (Автобіографія в листах до проф. д-ра Степана Смаль-Стоцького). *Ольга Кобилянська. Твори в трьох томах* / упоряд. Бабишкін О. Київ: Державне вид-во худ. літ., 1956. Т. 3: 1911–1941. С. 551–566.

58. Кобилянська О. Ю. Слова зворушеного серця. Щоденники. Автобіографія. Листи. Статті та спогади / упоряд., передм. Ф. П. Погребенника. Київ: Дніпро, 1982. 352 с.

59. Кобилянська О. Ю. Слова зворушеного серця. Щоденники. *Кобилянська О. Ю. Слова зворушеного серця. Щоденники. Автобіографія. Листи. Статті та спогади* / упоряд., передм. Ф. П. Погребенника. Київ: Дніпро, 1982. С. 17–197.

60. Кобилянська О. Ю. Твори: в 2 т. / упоряд., авт. передм. та приміт. Ф. П. Погребенник. Київ: Дніпро, 1988. Т. 1: Царівна: Повість; Оповідання. 541 с.

61. Кобилянська О. Ю. Твори: в 2 т. / упоряд., авт. передм. та приміт. Ф. П. Погребенник. Київ: Дніпро, 1988. Т. 2: Земля; В неділю рано зілля копала...: Повісті; Оповідання. 598 с.

62. Колошук Н. «Щоденники» Ольги Кобилянської як еґо-текст епохи декадансу: нарцисизм жіночого «Я». *Слово і Час*. 2012. № 4. С. 61–68.

63. Комишанченко М. П. Ольга Кобилянська: До сторіччя з дня народження. Київ: Тов-во для поширення політ. і наук. знань УРСР, 1963. 48 с.

64. Крупка М. А. Гендерні стратегії в українській літературі кінця ХІХ–початку ХХ віку: корекція традиційних жіночих образів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: *Гендерні дослідження*. 2015. Вип. 1. С. 115–123.

65. Крупка М. А. Емансипаційні тенденції в українській жіночій прозі кінця ХІХ – початку ХХ століть: автореф. дис. ... канд. філ. наук: 10.01.01 / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2004. 24 с.

66. Кушнерюк Ю. Р. Українська жіноча проза кінця ХХ століття: світоглядні моделі й особливості художнього стилю: автореф. дис. ... канд. філ. наук: 10.01.01 / Дніпропетровський нац. ун-т. Дніпропетровськ, 2008. 23 с.

67. Левченко Г. Психологічна інтерпретація прози Ольги Кобилянської: автореф. дис. ... канд. філол. наук. 10.01.01 / НАН України, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка. Київ, 2005. 20 с.

68. Лещенко М. П. Ольга Кобилянська: Літературний портрет. Київ: Дніпро, 1973. 173 с.
69. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007. Т. 1: А–Л. 608 с.
70. Любарець Н. Вірджинія Вулф та англійська романтична традиція. *Сучасні літературознавчі студії. У просторі наукового пошуку В. І. Фесенко*: зб. наук. праць. 2014. Вип. 11. С. 356–364.
71. Маланчук-Рибак О. З. Жіночий рух як ідеологія і практика суспільних змін. *Основи теорії гендеру*: навч. пос. Київ: «К.І.С.», 2004. С. 182–218.
72. Маковей О. Ольга Кобилянська: (літературно-критична студія). *Літературно-науковий вістник*. 1899. Річник 2. Т. 5. С. 28–51. URL: <https://elib.nlu.org.ua/view.html?id=11518> (дата звернення: 14.08.2020).
73. Масіян Н. Б. Незабутня зірка Буковини Ольга Юліанівна Кобилянська (до 150-річчя від дня народження письменниці). *Архіви України*. 2013. № 5 (287). Вересень-жовтень. С. 167–180.
74. Матусяк Л. І. «Пасма золотого не згубить...» (моральне й національне в новелі О. Кобилянської «Думи старика»). *Слово і час*. 1998. № 11. С. 13–16.
75. Матусяк Л. І. Твори Ольги Кобилянської з життя української інтелігенції. Пошуки морального ідеалу: автореф. дис. ... канд. філ. наук: 10.01.01 / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Київ, 2000. 17 с.
76. Мельничук Я. Б. Ольга Кобилянська в останній період творчості (від 1914 р.): ідейно-художня еволюція: автореф. дис. ... канд. філ. наук: 10.01.01 / Львівський нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2002. 18 с.
77. Мельничук Я. Ольга Кобилянська у дзеркалі бібліографії. *Ольга Кобилянська (1863–1942): до 150-річчя від дня народження*: біобібліографічний покажчик. Чернівці, 2013. С. 6–7.
78. Мехдієва Т. В. Образ «нового» чоловіка в жіночій феміністичній прозі кінця ХІХ – початку ХХ століть (за творами О. Кобилянської «У неділю рано зілля копала», «Людина»). *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. Серія: Філологія. Літературознавство. Вип. 188. Том 200. С. 59–63.
79. Михида С. Конфлікт темпераментів у психоструктурі Ольги Кобилянської: психопоетикальний зріз. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Серія: Філологічні науки. Вип. 85. С. 284–291.
80. Міт'яй З. Гендерна проблематика у сучасній жіночій прозі. *Українознавчий альманах*. 2010. Вип. 4. С. 138–141.

81. Моклиця М. Алгоритична новелістика Ольги Кобилянської. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Літературознавство*. 2014. № 19. С. 92–97.
82. Моклиця М. Сильові доміанти творчості Ольги Кобилянської. *Слово і Час*. 2012. № 4. С. 50–61.
83. Моэм У. С. Джейн Остин и ее роман «Гордость и предубеждение». URL: <http://www.apropospage.ru/osten/ost4.html> (дата звернення: 27.10.2020).
84. Набоков В. Джейн Остин. *Набоков В. Лекции по зарубежной литературе* / пер. с англ. под ред. Харитонов В. А. Москва: Независимая газета, 1998. 512 с.
85. Ожоган Л. «Казус Ніцше» у запитах філософських смислів прози Ольги Кобилянської. *Науковий вісник Чернівецького національного університету. Слов'янська філологія*. 2011. Вип. 545–546. С. 44–49.
86. Ольга Кобилянська (1863–1942): до 150-річчя від дня народження: біобібліографічний покажчик. Чернівці, 2013. 364 с.
87. Остен Дж. Гордість і упередженість / пер. з англ. В. К. Горбатька. Харків: Фоліо, 2005. 172 с.
88. Остен Дж. Емма / пер. з англ. В. К. Горбатька. Харків: Факт, 2013. 447 с.
89. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі: монографія. Київ: Либідь, 1999. 447 с.
90. Павличко С. Теорія літератури / передм. Марії Зубрицької. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. 679 с.
91. Павличко С. Фемінізм / передм. Віри Агеєвої. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. 322 с.
92. Павлишин М. Ольга Кобилянська: прочитання. Харків: Акта, 2011. 358 с.
93. Павлюк А., Рогач О., Гарсієва Д. Комліментарні висловлювання з позитивною оцінкою чоловіків і жінок періоду Вікторіанської доби (на матеріалі твору Джейн Остин «Pride and Prejudice»). *Науковий журнал. Актуальні питання іноземної філології*. 2017. № 7. С. 1–5.
94. Палий А. А. Еще раз об эстетической ценности романов Джейн Остин. *Литература в контексте современности: сборник материалов XI Всероссийской научной конференции с международным участием (Челябинск, 13–14 декабря 2019 г.)* / отв. ред. Т.Н. Маркова. Челябинск: ЗАО «Библиотека А. Миллера», 2019. С. 213–217.
95. Палий А. А. История изучения творчества Джейн Остин в отечественной критике и литературоведении. *Омский научный вестник. Филологические науки*. 2006. № 1 (34). С. 204–208.

96. Палий А. А. Неизвестные факты из жизни Джейн Остин в книге П. Хэннон «101 things you didn't know about Jane Austen». *Наука о человеке: гуманитарные исследования*. 2012. №2 (10). С. 216–226.

97. Палий А. А. О значении творчества Джейн Остин. *Проблемы истории, филологии, культуры*. Москва, 2007. Вып. 18. С. 177–182.

98. Погребенник Ф. П. Ольга Кобилянська: до 125-річчя від дня народження. Київ: Тов-во «Знання» УРСР, 1988. Сер. 6: «Література і мистецтво». № 6. 48 с.

99. Поліщук Т. Ольга Кобилянська: відома і незнайома. День. 2000. № 225, грудень. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/olga-kobilyanska-vidoma-i-neznayoma> (дата звернення: 14.08.2020).

100. Починок Л. Ольга Кобилянська: Знайома постать у новому ракурсі: навч. посібник. Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М. І., 2005. 192 с.

101. Прима Л. «Сади творчості» Ольги Кобилянської у літературно-критичних працях Остапа Грицяя. *Проблеми гуманітарних наук. Філологія*. Вип. 32. С. 231–241.

102. Пустовіт Л. Щоденники Ольги Кобилянської. *Травневі студії: історія, міжнародні відносини*: зб. матеріалів Міжнародної наукової конференції «Травневі студії 2020: історія, міжнародні відносини» / за ред. Ю. Т. Темірова. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. Вип. 5. С. 178–181.

103. Рижкова Г.-П. М. Українська «жіноча» проза 90-х років ХХ – початку ХХІ ст.: жанрові й нарративні моделі та лінгвопоетика: автореф. дис. ... канд. філ. наук: 10.01.01 / Кіровоградський держ. ун-т ім. В. Винниченка. Кіровоград, 2008. 22 с.

104. Романюк А. С. Історія західних політичних вчень. Політичні доктрини ХХ – початку ХХІ ст. Київ: Знання, 2011. 255 с. URL: http://pidruchniki.ws/13340203/politekonomiya/politichni_doktrini_feminizmu#705 (дата звернення: 27.10.2020).

105. Савич К. Репрезентація жіночих образів у літературних творах О. Кобилянської, Лесі Українки та О. Забужко. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Культурологія. Вип. 5. С. 252–256.

106. Семенюк К. С. Творчість Ольги Кобилянської: калокагативне світовідчуття: автореф. дис. ... канд. філ. наук: 09.00.08 / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2005. 13 с.

107. Сікора Л. Т. Жіноча проза як спроба самовизначення жінки в якості суб'єкта. *Молодий вчений*. 2017. Квітень, № 4.3 (44.3). С. 237–240.

108. Скотт В. «Эмма» (статья, перевод К. Атаровой). URL: <http://www.apropospage.ru/osten/emma.html> (дата звернення: 27.10.2020).

109. Стельмах Х. Теорії жіночого письма та феміністична критика. *Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур. Пам'яті академіка Леоніда Булаховського*. 2012. Вип. 19. С. 357–365.

110. Стешин І. О. Художнє втілення феміністичної ідеї в найновішій британській і українській прозі (А. Картер, О. Забужко): автореф. дис. ... канд. філ. наук: 10.01.05 / Терноп. держ. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2002. 18 с.

111. Супрун К. М. Поетика роману Дж. Остін «Емма» в контексті традицій англійської садибної літератури. *Маріупольський молодіжний науковий форум: традиційні й новітні аспекти дослідження і викладання іноземних мов і літератури*: Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів і молодих учених (28 квітня 2015 р.) / за заг. ред. к. п. н., доцента Кажан Ю. М. Маріуполь: МДУ, 2015. Частина II. С. 128–131.

112. Таран Л. «Бути самій собі ціллю»: Автобіографізм у творчості сучасних жінок-авторів. *Українознавчий альманах*. 2011. Вип. 6. С. 157–162.

113. Тебешевська-Качак Т. Б. Художні особливості жіночої прози 80–90 років ХХ ст.: монографія. Тернопіль: Навчальна книга: Богдан, 2009. 192 с.

114. Тимошенко Ю. В. Литературный диалог Джейн Остен с Сэмюэлем Ричардсоном: автореф. дис. ... канд. фил. наук: 10.01.03 / Орский гуманитарно-технологический институт. Самара, 2013. 18 с.

115. Ткаченко Т. І. Жанрове розмаїття малої прози Ольги Кобилянської. *Вісник Запорізького національного університету*. 2015. № 1. С. 285–293.

116. Томашук Н. О. Ольга Кобилянська: Життя і творчість. Київ: Дніпро, 1969. 237 с.

117. Томчук Л. В. Жіноча меланхолія як текст. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Філологічна. 2008. Вип. 10. С. 464–471.

118. Томчук Л. В. Феномен жіночого письменства в українській літературі кінця ХІХ та початку ХХ століть: автореф. дис. ... док. філ. наук: 10.01.01, 10.01.06 / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2011. 40 с.

119. Турчанська О. С. Образ жінки-аристократки у творчості Елізабет Гаскелл та Ольги Кобилянської: гендерний аспект. *Мова і культура*. 2012. Вип. 15. С. 339–345.

120. Турчанська О. С. Проблема жіночої освіти в українському та британському феміністичному дискурсах (на матеріалі творів Е. Гаскелл та О. Кобилянської). *Прикарпатський вісник НТШ. Слово. Літературознавство*. 2016. № 2 (34). С. 396–404.

121. Турчанська О. Художнє втілення архетипу «самість» у жіночій прозі Ольги Кобилянської та Е. Гаскелл (на прикладі повісті «Царівна» та роману «Дружини і дочки»). *Актуальні проблеми викладання літератури у середній та вищій школі. Султанівські читання*. Зб. статей / відп. ред. В. Г. Матвіїшин. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2012. Випуск II. С. 191–199.

122. Українка Леся. Малорусские писатели на Буковине. *Леся Українка. Зібрання творів у 12 т.* Київ: Наукова думка, 1977. Т. 8: Літературно-критичні та публіцистичні статті. С. 62–75.

123. Федунь М. Р. Жіноче мемуарне письмо західної України першої половини ХХ ст. *Прикарпатський вісник НТШ. Слово. Літературознавство*. 2015. № 2 (30). С. 255–263.

124. Філоненко С. «Інша мова жінки»: художні особливості української жіночої прози 90-х рр. ХХ ст. *Слово і Час*. 2008. № 2. С. 49–56.

125. Філоненко С. О. Концепція особистості жінки в українській жіночій прозі 90-х ХХ століття: монографія. Київ, Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2006. 156 с.

126. Філоненко С. Художній діалог із класикою (проблеми рецепції романів Джейн Остін у сучасній мовній культурі). *Studia Methodologica*. 2008. № 24. С. 126–132.

127. Франко І. З останніх десятиліть ХІХ віку. *Зібрання творів у п'ятдесяти томах*. Київ: Наукова думка, 1984. Томи 26–43: Література і мистецтво. Т. 41: Літературно-критичні праці (1890–1910). С. 471–530.

128. Франко І. Маніфест «Молодої Музи». *Зібрання творів у п'ятдесяти томах*. Київ: Наук. думка, 1982. Томи 26–43: Література і мистецтво. Т. 37: Літературно-критичні праці (1906–1908). С. 410–417.

129. Хмелюк М. Щоденникові записи Ольги Кобилянської як авторисунок письменниці. *Слово і Час*. 2011. № 4. С. 47–50.

130. Ходюк О. Українська жіноча література кінця ХІХ – початку ХХ століття та тема жінки у творчості Галини Комарівни. *Літературні обрії. Праці молодих учених*. 2010. Вип. 17. С. 153–159.

131. Храброва Г. М. Особливості діалогу феміністичних досліджень і літературознавчого дискурсу. *Держава та регіони. Серія: Гуманітарні науки*. 2013. № 2–3. С. 18–24.

132. Циліорик Т. В. Рецепція поетики «комічної епопеї» в романі Джейн Остен «Емма» (у порівнянні з романом Г. Філдінга «Історія Тома Джонса, знайди»). *Молодий вчений*. 2016. № 5 (32). Травень. С. 517–522.

133. Чернова Ю. Філософсько-світоглядні засади формування ідеї «нової жінки» у творчості Ольги Кобилянської. *Українознавчий альманах / Київський національний університет імені Тараса Шевченка*. 2011. Вип. 6. С. 162–166.

134. Чопик Р. Очікуючи Його: Ольга Кобилянська: від Царівни – до Цезаревича. *Чопик Р. Переступний вік: Українське письменство на зламі XIX – XX ст.* Львів – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1998. С. 62–115.

135. Шамина Н. В. Женская проблематика в викторианском романе 1840–1870-х годов (Джейн Остин, Шарлотта и Эмили Бронте, Джордж Элиот): автореф. дисс. ... канд. филл. наук: 10.01.03. / Мордовский государственный университет им. Н. П. Огарева. Казань, 2006. 22 с.

136. Шовалтер Е. Феміністична критика у пуці. *Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки XX ст.* / за ред. М. Зубрицької. Львів: Літопис, 1996. С. 512–527.

137. Штейнбук Ф. Модерністський образ людини в однойменній повісті Ольги Кобилянської. *Літературний процес: методологія, імена, тенденції.* 2014. Вип. 3. С. 84–88.

138. Юрчак В. А., Адаменко О. Д., Сизько Г. Л., Шпильова Л. М. Творча спадщина Джейн Остин у сучасному осмисленні: навч.-метод. комплекс дидакт. Матеріалів. Черкаси, 2019. 160 с.

139. Якименко Г. О. Критична рефлексія навколо стратегій читання жіночих текстів. *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди.* Сер.: Літературознавство. 2012. Вип. 2 (1). С. 163–168.

140. Яковенко-Єременко І. П. «Бездоганна» чи «недосконала»? Рецепція творчості Джейн Остин у 1820–1870-х роках у контексті літературних дискусій. *Науковий вісник Миколаївського державного університету:* зб. наук. праць. Філологічні науки / ред. В. Д. Будака. Миколаїв: МНУ, 2011. Т. 4. Вип. 8. С. 132–138.

141. Яковенко-Єременко І. П. «Розважальне читання» чи «література людської природи»? Літературно-критичні оцінки романістики Джейн Остин в англійському літературознавстві перших десятиліть XIX століття. *Актуальні проблеми слов'янської філології.* 2011. Вип. XXIV. Частина 1. С. 341–352.